

Тема 6. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

План

1. Нетарифні засоби регулювання, їх класифікація і характеристика.
2. Механізм впливу нетарифних засобів регулювання на економіку країни.
3. Інструменти нетарифного регулювання. Кількісні обмеження: ліцензування і квотування.
4. Класифікація квот за напрямом дії та масштабом охоплення.
5. Порівняльний аналіз ефективності застосування імпортного тарифу та імпоротної квоти.
6. Перелік товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню.
7. Види та способи розподілу ліцензій.
8. Механізм оформлення документів для отримання ліцензій.
9. Фінансові засоби нетарифного регулювання: експортні кредити, експортні субсидії, імпортні депозити.
10. Антидемпінгові заходи. Визначення демпінгової маржі та величини шкоди національним виробникам.
11. Нарахування антидемпінгового та компенсаційного мита. Сертифікація, стандартизація, технічні бар'єри, вимоги щодо вмісту місцевих компонентів, вимоги щодо упакування та маркування товарів.
12. Сутність політики державних закупівель.

1. Нетарифні засоби регулювання, їх класифікація і характеристика

Митний тариф - це не єдиний метод регулювання зовнішньоекономічної діяльності. У сучасній практиці державного регулювання зовнішньої торгівлі поряд з тарифними заходами досить широко застосовуються й інші, не пов'язані з митним оподаткуванням, інструменти зовнішньоторговельної політики, які дістали назву нетарифних.

Однак, нетарифні засоби застосовуються як до імпорту так і до експорту і, таким чином, необхідно говорити про перешкоди для переміщення товарів та інших предметів через митний кордон України взагалі.

Крім того розширюється сфера застосування нетарифних заходів - з їх допомогою забезпечується захист навколишнього середовища, моралі, релігії і мова вже йде про забезпечення відповідних аспектів національної безпеки та національних інтересів країни.

До переваг нетарифних засобів можна віднести:

- просту процедуру їх застосування (встановлення більшої частини нетарифних обмежень відбувається нормативними актами органів виконавчої влади);
- високу ефективність та оперативність застосування;
- відсутність необхідності узгоджувати застосування більшості нетарифних засобів з іншими державами.

Основним механізмом скорочення використання нетарифних інструментів та жорстокої регламентації правил і процедур їх використання в інтересах розвитку міжнародної торгівлі є багатосторонні міжнародні форуми та організації, серед яких - СОТ, ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку), Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво, Міжнародна конференція з торгівлі і розвитку ООН (ЮНКТАД) та Європейська економічна комісія ООН.

Існують різні класифікації нетарифних заходів, які розробляються міжнародними організаціями. Найбільш відомими є класифікації, які були розроблені ЮНКТАД та СОТ.

За класифікацією ЮНКТАД нетарифні заходи поділяються на:

- паратарифні;
- заходи цінового контролю;
- заходи фінансового контролю;

- автоматичне ліцензування;
- кількісні обмеження;
- монопольні заходи та технічні стандарти.

Класифікація, розроблена СОТ розподіляє всі інструменти нетарифного регулювання на такі 5 груп:

1. Заходи втручання держави в економіку (пільги виробникам та споживачам місцевої продукції; експортні субсидії; компенсаційні мита; державні закупки; торгові операції державних підприємств інші заходи з обмеження торгівлі).

2. Особливості митних та адміністративних процедур (заходи митної оцінки; антидемпінгові мита; структура тарифів; консульські та митні формальності та документи; вимоги відносно зразків товарів).

3. Стандарти та інші спеціальні вимоги до товарів (технічні стандарти; вимоги до упакування товарів та маркування);

4. Специфічні торгові бар'єри (кількісні обмеження імпорту; двосторонні дискримінаційні обмеження імпорту; обмеження експорту; встановлення мінімальних цін; ліцензування; заборони щодо кінофільмів).

5. Імпортні податки та збори (внесення депозитів; кредитні обмеження для імпортерів; різні збори; прикордонні збори фіскального характеру; обмеження щодо іноземних вино-горілчаних виробів; дискримінаційні збори з автомобілів; статистичні та адміністративні збори; спеціальні збори на імпортні товари).

Усі нетарифні обмеження можна умовно згрупувати у такі три класи: економічні, адміністративні та правові. Класифікація нетарифних обмежень наведена в табл.

Таблиця. КЛАСИФІКАЦІЯ НЕТАРИФНИХ ОБМЕЖЕНЬ

Групи нетарифних обмежень	Інструменти застосування нетарифних обмежень	
Економічні	Демпінг	
	Експортні кредити	
	Субсидії при експорті	
	Внутрішні податки та збори	
	Надання пільг	
	Валютно-кредитні інструменти	
Адміністративні	Реєстрація експортних та імпортних товарів	
	Технічні бар'єри (реєстрація-облік зовнішньоекономічних контрактів, екологічний контроль, санітарно-епідеміологічний контроль, ветеринарний контроль, фітосанітарний контроль, сертифікація імпортних товарів (продукції), контроль за експортом брухту і відходів чорних та кольорових металів, гемологічний контроль, державне регулювання експорту, імпорту алкогольних напоїв та тютюнових виробів, експортний контроль тощо)	
	Вимоги про вміст місцевих компонентів	
	Політика в рамках державних закупівель	
	Кількісні обмеження: ліцензування та квотування	
	Добровільні обмеження експорту	
	Правові	Правові режими
		Міжнародні конвенції
Двосторонні угоди		

Показниками ефективного використання нетарифних засобів регулювання зазвичай використовується один із таких індексів: індекс частоти, індекс покриття торгівлі, індекс впливу на ціни.

Індекс частоти показує частку тарифних позицій, які покриті нетарифними обмеженнями.

Індекс покриття торгівлі показує вартісну частку експорту та імпорту, що покриваються нетарифними обмеженнями. Недоліком даного індексу є те, що він недооцінює вплив найбільш інтенсивних нетарифних бар'єрів.

Індекс впливу на ціни - це співвідношення ціни світового ринку та ціни на товар, імпорт або експорт якого підпав під нетарифне регулювання. Недоліком даного індексу є те, що не вся різниця між національною і світовою ціною на товар залежить від нетарифних обмежень.

2. Механізм впливу нетарифних засобів регулювання на економіку країни

У сучасній українській правовій науці під нетарифними засобами регулювання зазвичай розуміють встановлені законодавцем обмежувально-заборонні заходи, які перешкоджають проникненню імпорتنих товарів на внутрішній ринок України з метою захисту інтересів вітчизняного виробника та споживача.

Однак, нетарифні засоби застосовуються як до імпорту так і до експорту і, таким чином, необхідно говорити про перешкоди для переміщення товарів та інших предметів через митний кордон України взагалі.

Ступінь впливу нетарифних інструментів на міжнародну торгівлю важко кількісно оцінити. На відміну від тарифного регулювання, яке встановлюється у законодавчому порядку, нетарифні обмеження можуть запроваджуватися за рішенням органів виконавчої та місцевої влади. Згідно з даними ЮНКТАД, у загальному обсязі нетарифних заходів кількісні обмеження становлять до 20 %, стільки ж податкові заходи (внутрішні та прикордонні), дещо менше - технічні норми та правила. Лідерами у використанні нетарифних обмежень у міжнародній торгівлі є США, Японія та ЄС [83].

В сучасних умовах нетарифне регулювання застосовується державами з такими основними цілями:

- захист національної економіки;
- дотримання міжнародної безпеки;
- охорона життя та здоров'я людей;
- виконання міжнародних зобов'язань;
- підтримка стабільності міжнародної торговельної системи тощо. Крім того, у випадках:
 - різкого погіршення платіжного балансу країни;
 - необхідності збільшення надходжень у державний бюджет країни;
 - великого зовнішнього боргу країни;
 - значного порушення рівноваги з певних груп товарів на національному ринку;
 - великої різниці між цінами на національному та світовому ринках;
 - необхідності здійснення заходів у відповідь на дискримінаційні дії інших держав;
 - укладення міжнародних угод що до добровільного обмеження експорту чи імпорту.

3. Інструменти нетарифного регулювання

Нетарифне регулювання - це комплекс заходів обмежувально-заборонного порядку, що перешкоджають проникненню іноземних товарів на внутрішній ринок країни.

До інструментів нетарифного регулювання належать: 1. Імпортні квоти - це кількісні обмеження обсягів імпортованої продукції.

Впровадження імпоротної квоти призводить до зростання національного виробництва з S_0 до S_1 та граничних витрат з \$200 до 220, вигреш виробників дорівнює області a . Програш споживачів становить область $(a+b+c+d+e)$. Якщо ліцензії на імпорт продаються державою на аукціоні, то вигреш держави становить область $(c+d)$. Чистий національний програш від впровадження імпоротної квоти дорівнює області $(b+e)$.

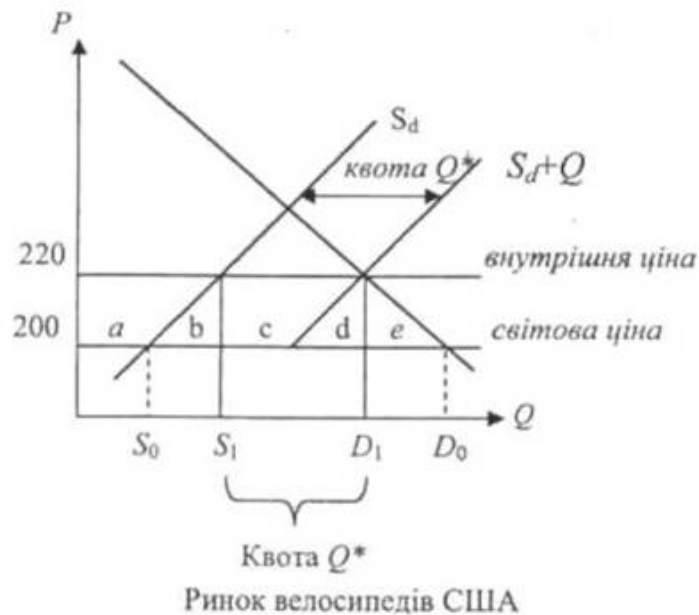

Рис. Наслідки від впровадження імпортих квот

2. "Добровільне" обмеження експорту - кількісне обмеження експорту, визначене обов'язками одного з партнерів, встановленого міжурядовими угодами про впровадження квот на експорт товару.

3. Антидемпінгове регулювання - заборона необґрунтованого зменшення ціни нижче рівня світової.

4. Технічні бар'єри - це перешкоди для імпорту іноземних товарів, зумовлені їхньою невідповідністю національним стандартам систем виміру та інспекції якості, вимогам техніки безпеки, санітарно-ветеринарним нормам, правилам пакування, маркування та іншим вимогам.

5. Експортний податок - оподаткування експорту, що зменшує його прибутковість, сприяє поверненню частини товару на внутрішній ринок.

Застосування експортного податку деякими країнами (перш за все, країнами, що розвиваються) зумовлюється, як правило, міркуваннями фіскального характеру, оскільки інші форми мобілізації коштів до державного бюджету (податки на прибуток, на нерухоме майно тощо) не забезпечують необхідних надходжень. По-друге, якщо ціни на імпорти товари залишаються без змін, то збільшення ціни експортних товарів дозволяє поліпшити певною мірою умови торгівлі країни. По-третє, експортний податок може використовуватися з метою боротьби з інфляцією, перерозподілу доходів у межах країни.

Ліцензування - це надання державними установами дозволу на експорт або імпорт товарів у певному обсязі.

Види ліцензій:

- генеральна ліцензія - це відкритий дозвіл на експортні (імпорти) операції щодо певного товару або з певною країною (групою країн) упродовж періоду дії режиму ліцензування цього товару;

- разова ліцензія (індивідуальна) - це разовий дозвіл, який має іменний характер. Його видають для виконання кожної окремої операції конкретним суб'єктом зовнішньоторговельної діяльності на період, потрібний для виконання цієї операції;

- відкрита ліцензія (індивідуальна) - це дозвіл на експорт (імпорт) товару впродовж певного періоду часу (однак не менше 1 місяця) із зазначенням його загального обсягу.

Механізми розподілу ліцензій різні, зокрема:

- аукціон - продаж ліцензій на конкурсній основі. Вважається економічно найефективнішим способом розподілу ліцензій, здатним принести доходи державній скарбниці;

- система явних переваг - закріплення урядом ліцензій за певними фірмами пропорційно розмірам їхнього імпорту за попередній період чи пропорційно структурі попиту з боку національних імпортерів;

- розподіл ліцензій на позаціновій основі - видача урядом ліцензій тим фірмам, що продемонстрували свою здатність здійснити імпорт чи експорт найбільш ефективним чином.

Квотування (контингентування) - це кількісне чи вартісне обмеження експорту або імпорту, що вводиться на певний термін на окремі товари і послуги визначених країн.

Види квот:

а) за напрямом дії:

- імпортні - кількісні обмеження імпортованої продукції;

- експортні - частка кожної країни в сукупному експорті товару;

б) за масштабом дії:

- глобальні - частка товару в обсязі світової торгівлі незалежно від того, яка країна його імпортує або експортує;

- індивідуальні - визначаються в межах глобальної квоти для кожної країни, що імпортує або експортує товар.

4. Кількісні обмеження: ліцензування і квотування

Кількісні обмеження - це адміністративна форма нетарифного державного регулювання торговельного обороту, що визначає кількість та номенклатуру товарів, дозволених для експорту або імпорту. Кількісні обмеження можуть застосовуватися за рішенням уряду однієї країни або на основі міжнародних угод які координують торгівлю певними групами товарів. Вони є формою державного регулювання умов виходу підприємств на зовнішній ринок і є більш жорстокою формою обмежень порівняно з митом. Мито лише ослабляє конкурентні позиції експортера чи імпортера на ринку, кількісні обмеження обмежують саму можливість конкуренції, оскільки лімітують надходження товару на ринок.

За допомогою кількісних обмежень на державному рівні вирішується широке коло завдань:

- захист споживача і виробника аналогічних конкуруючих товарів усередині країни;

- підтримка стабільності на внутрішньому ринку;

- економія валютних ресурсів;

- одержання поступок на умовах взаємності інших країн;

- обмеження постачання.

Основними адміністративними методами нетарифного регулювання ЗЕД кількісного обмеження є ліцензування та квотування такої діяльності.

Ліцензування зовнішньоекономічних операцій визначається як комплекс адміністративних дій органу виконавчої влади з питань економічної політики з надання дозволу на здійснення суб'єктом ЗЕД експорту (імпорту) товарів (ст.16 Закону України "Про ЗЕД").

Ліцензування - це регулювання зовнішньоекономічної діяльності через дозвільний пакет документів, що видається державними органами на право експорту або імпорту товару у визначених кількостях на встановлений проміжок часу. Підставою для митного оформлення товарів, що підлягають ліцензуванню, є експортна (імпортна) ліцензія

Міністерства економіки відповідно до якої митний орган веде облік обсягів ввезеної (вивезеної) продукції.

Ліцензія експортна (імпортна) - належним чином оформлене право на експорт (імпорт) протягом встановленого терміну певних товарів або валютних коштів з метою інвестицій та кредитування.

Ліцензування експорту товарів запроваджується в Україні у разі:

- значного порушення рівноваги щодо певних товарів на внутрішньому ринку;
- необхідності забезпечення захисту життя, здоров'я людини, а також відповідно до вимог державної безпеки;

- експорту золота та срібла, крім банківських металів;

- необхідності застосування заходів щодо захисту вітчизняного товаровиробника;

- необхідності забезпечення захисту патентів, торгових марок та авторських прав;

- необхідності забезпечення виконання міжнародних договорів України.

Ліцензування імпорту товарів запроваджується в Україні в разі:

- різкого погіршення стану платіжного балансу та зовнішніх платежів;

- різкого скорочення або мінімального розміру золотовалютних резервів;

- необхідності забезпечення захисту життя, здоров'я людини, тварин або рослин, навколишнього природного середовища, громадської моралі, національного багатства художнього, історичного чи археологічного значення або захисту прав інтелектуальної власності, а також відповідно до вимог державної безпеки;

- імпорту золота та срібла, крім банківських металів;

- необхідності застосування заходів щодо захисту вітчизняного товаровиробника у випадках зростання імпорту;

- необхідності забезпечення захисту патентів, торгових марок та авторських прав;

- необхідності забезпечення виконання міжнародних договорів України.

Ліцензування служить двом цілям:

1. Кількісному регулюванню торгівлі. Ліцензування є складовою частиною квотування: ліцензія є лише документом, що підтверджує право ввезти або вивезти товар в рамках отриманої квоти;

2. Контролю за імпортом та експортом. В такому випадку воно є самостійним інструментом державного регулювання.

Класифікація основних видів ліцензій та їх характеристика наведена в таблиці.

Таблиця КЛАСИФІКАЦІЯ ОСНОВНИХ ВИДІВ ЛІЦЕНЗІЙ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА

Вид ліцензії	Характеристика
За охопленням та терміном дії	
Генеральна ліцензія	Відкритий дозвіл на експортні (імпорتنі) операції щодо певного товару (товарів) та/або з певною країною (групою країн) протягом періоду дії режиму ліцензування на цей товар (товари). Генеральні ліцензії зі списками товарів регулярно публікуються в офіційних виданнях. Система генерального ліцензування поширена у розвинених країнах
Разова (індивідуальна) ліцензія	Разовий дозвіл, що має іменний характер і видається для здійснення кожної окремої операції конкретним суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності на період, не менший ніж той, що є необхідним для здійснення експортної (імпоротної) операції. В ліцензії зазначається крім експортера (імпортера) та кількості певного товару, також вартість товару, країна його походження, а інколи і митний пункт, через який має пройти товар. Система разових ліцензій поширена у країнах, що розвиваються. Часто ці ліцензії видають лише за умови, що експортер або імпортер візьме на себе певні комерційні

	зобов'язання
Відкрита (індивідуальна) ліцензія	Дозвіл на експорт (імпорт) товару протягом певного періоду часу (але не меншого одного місяця) з визначенням його загального обсягу
Глобальна ліцензія	Дозвіл на ввезення/вивезення певного товару без обмеження за кількістю або вартістю у будь-яку країну протягом визначеного строку
За напрямком дії	
Експортна (імпортна) ліцензія	Належним чином оформлене право на експорт (імпорт) протягом встановленого строку певних товарів
За характером	
Ліцензія антидемпінгова	Належним чином оформлене право на імпорт в Україну протягом установленого строку певного товару (товарів), який є об'єктом антидемпінгового розслідування та/або антидемпінгових заходів
Ліцензія компенсаційна	Належним чином оформлене право на імпорт в Україну протягом установленого строку певного товару (товарів), який є об'єктом антисубсидійного розслідування та/або компенсаційних заходів
Вид ліцензії	Характеристика
За порядком видачі	
Дозволяючі ліцензії	Видаються залежно від рішення відповідного державного органу. Інколи у видачі ліцензії може бути відмовлено
Заявці ліцензії	Передбачають, що ліцензія видається усім особам, які звернулися з проханням про її видачу
Автоматичні ліцензії	Коли імпортер/експортер, який подав заявку на ліцензію, автоматично отримує дозвіл на ввезення/вивезення товару. Автоматичні ліцензії поширені у розвинених країнах і використовуються для контролю за ввезенням товарів, надмірне надходження яких на внутрішній ринок може дуже ускладнити становище місцевих підприємств.

Законом України "Про зовнішньоекономічну діяльність" в Україні запроваджені такі види експортних (імпортних) ліцензій: генеральна; разова (індивідуальна); відкрита (індивідуальна); антидемпінгова (індивідуальна); компенсаційна (індивідуальна); спеціальна (індивідуальна).

Різновидом ліцензування є контингентування - встановлення державного контролю за експортно-імпортними операціями через обмеження номенклатури товарів, у межах визначених державою кількісних чи вартісних квот протягом встановленого періоду часу.

5. Класифікація квот за напрямом дії та масштабом охоплення

Квотування - це кількісне лімітування розміру імпорту/експорту за допомогою глобальних (нерозподілених), індивідуальних (розподілених), групових, сезонних, тарифних та інших видів процентних або вартісних обмежень (квот).

Квота - це кількісний нетарифний засіб обмеження експорту або імпорту товару певною кількістю або сумою на визначений проміжок часу.

Квоти можуть встановлюватись як на експорт, так і на імпорт товарів. Встановлення квот переслідує певні цілі.

Експортні квоти вводяться відповідно до міжнародних стабілізаційних угод, що встановлюють частку кожної країни у спільному експорті певного товару, або урядом окремої держави для обмеження вивозу товарів, дефіцитних на національному ринку.

Імпорнтні квоти вводяться національним урядом для захисту місцевих товаровиробників, досягнення збалансованості торговельного балансу, регулювання попиту і пропозиції на внутрішньому ринку, а також як відповідь на дискримінаційну торговельну політику інших держав.

Квотування вводиться для балансування розвитку зовнішньої торгівлі та платіжних балансів, регулювання попиту та пропозиції на внутрішньому ринку та виконання міжнародних зобов'язань. Квотування є механізмом успішного ведення торгових переговорів, який дозволяє досягати взаємовигідних домовленостей.

Таблиця. КЛАСИФІКАЦІЯ ОСНОВНИХ ВИДІВ КВОТ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА

Вид квоти	Характеристика
За охопленням	
Квоти (контингенти) глобальні	Квоти, що встановлюються щодо товару (товарів) без зазначення конкретних країн (груп країн), куди товар (товари) експортується або з яких він (вони) імпортується
Квоти (контингенти) групові	Квоти, що встановлюються щодо товару (товарів) з визначенням групи країн, куди товар (товари) експортується або з яких він (вони) імпортується
Квоти (контингенти) індивідуальні	Квоти, що встановлюються щодо товару (товарів) з визначенням конкретної країни, куди товар (товари) може експортуватись або з якої він (вони) може імпортуватись. Загальний ліміт при цьому розподіляється між основними державами-експортерами на базі обсягу поставок за попередній рік або в обмін на зустрічні їх зобов'язання з імпорту
Автономні індивідуальні квоти	Встановлюються самостійно країною-імпортером без погодження з країною-експортером. У цьому випадку країна-експортер не має можливості ефективно контролювати вибірку даної квоти
Конвенційні індивідуальні квоти	Закріплюються в рамках торгової угоди між державами - імпортером та експортером; при цьому розмір квоти значною мірою визначається зустрічними зобов'язаннями держави-імпортера щодо імпорту квотованого товару і держава-експортер має можливість зі свого боку контролювати використання виділеної для нього квоти, а в окремих випадках, якщо це передбачено угодою сторін, проводити перерозподіл кількісних значень квот серед товарів однієї товарної групи
За напрямком дії	
Імпорнтні квоти	Граничний обсяг певної категорії товарів, який дозволено імпортувати на територію країни протягом встановленого строку та який визначається у натуральних чи вартісних одиницях
Експортні квоти	Граничний обсяг певної категорії товарів, який дозволено експортувати з території країни протягом встановленого строку та який визначається у натуральних та вартісних одиницях. Встановлюються для забезпечення національних споживачів достатньою кількістю товарів за низькими цінами. Такі обмеження завдяки угодам дозволяють країнам - експортерам сировинних товарів (наприклад, кави, нафти, міді, зерна) контролювати рівень світових цін

За характером	
Сезонні квоти	Встановлюються на суворо визначений період календарного року (як правило на 3 місяці) і застосовуються традиційно відносно сільськогосподарських товарів
Тарифні квоти	Встановлення кількості товару, яка дозволена до ввезення чи вивезення за особливою, більш низькою ставкою тарифу протягом певного періоду часу
Квоти спеціальні	Граничний обсяг імпорту в Україну певного товару (товарів), що є об'єктом спеціального розслідування та/або спеціальних заходів, який дозволено імпортувати в Україну протягом устанавленого строку та який визначається в натуральних та/або вартісних одиницях виміру
Квоти антидемпінгові	Граничний обсяг імпорту в Україну певного товару (товарів), що є об'єктом антидемпінгового розслідування та/або антидемпінгових заходів, який дозволено імпортувати в Україну протягом устанавленого строку та який визначається в натуральних та/або вартісних одиницях виміру
Квоти компенсаційні	Граничний обсяг імпорту в Україну певного товару (товарів), що є об'єктом антисубсидійного розслідування та/або компенсаційних заходів, який дозволено імпортувати в Україну протягом устанавленого строку та який визначається в натуральних та/або вартісних одиницях виміру

Законом України "Про зовнішньоекономічну діяльність" в Україні запроваджені такі види експортних (імпортних) квот (контингентів): глобальні; групові; індивідуальні; антидемпінгові; компенсаційні; спеціальні.

Крім кількісних обмежень експорту/імпорту, якими є ліцензування та квотування, держава встановлює також заборону на певні зовнішньоторговельні операції. Так, в Україні забороняється:

- експорт з території України предметів, які становлять національне, історичне або культурне надбання українського народу, що визначається згідно із законами України;
- імпорт або транзит будь-яких товарів, про які заздалегідь відомо, що вони можуть завдати шкоди здоров'ю або становити загрозу життю населення та тваринного світу, або призвести до руйнування навколишнього середовища;
- імпорт продукції та послуг, що містять пропаганду ідей війни, расизму та расової дискримінації, геноциду тощо, які суперечать відповідним нормам Конституції України;
- експорт та імпорт товарів, які здійснюються з порушенням прав інтелектуальної власності.

Конкретний перелік товарів, експорт/імпорт яких підпадає під заборону, затверджується Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України.

В разі відсутності національних стандартів та вимог України щодо певного товару застосовуються відповідні міжнародні стандарти та вимоги або іноземні стандарти та вимоги, що діють у провідних країнах - експортерах зазначених товарів.

6. Порівняльний аналіз ефективності застосування імпортного тарифу та імпортної квоти

Імпортні квоти - це традиційний протекціоністський захід. Загальні відмінності їх від мит полягають у тому, що:

- це більш жорсткий спосіб обмеження іноземної конкуренції;
- використання квот не дає додаткових надходжень до державного бюджету;

- у випадку застосування квот іноді можна добитися дещо більшої гнучкості системи обмежень;

- наслідки введення квот щодо реакції ринку та розподілу економічних вигід можна передбачити менш точно, ніж у разі введення мит.

Порівняння імпортного мита та імпортної квоти наведено в таблиці.

Таблиця. ПОРІВНЯННЯ ІМПОРТНОГО МИТА ТА ІМПОРТНОЇ КВОТИ

Напрями порівняння	Імпортне мито	Імпортна квота
Використання доходу	Від споживачів до державного бюджету	Від споживачів до фірм, що імпортують товари
Зміна внутрішнього попиту на товар	Приводить до збільшення імпорту товару	Приводить до збільшення внутрішньої ціни на товар
Сфера виконання	Здійснюється митними органами	Потребує створення системи розподілу імпортних ліцензій
Наслідки використання	Залежить від коливання імпортних цін	Обмежує імпорт бажаним обсягом

7. Види та способи розподілу ліцензій

Відомо три основних способи розподілу ліцензій:

- на основі аукціону (передбачає надання права на ввезення чи вивезення товару в рахунок квот тій компанії, яка зможе запропонувати за це право більшу ціну, але рішення приймаються суб'єктивно);

- на основі явних переваг (передбачає суб'єктивне рішення державних органів про розподіл прав на поставки в рахунок квот. Як критерії використовуються дані про репутацію фірми, її досвід у торгівлі тим чи іншим товаром, фінансові та технічні параметри);

- на основі затратного методу (передбачає розподіл квот пропорційно обсягам поставок, які припадали на ті чи інші фірми у минулому (у базовому періоді), або іншими показникам).

Найефективнішим способом є відкритий аукціон, що являє собою конкурсний продаж імпортних квот. Ліцензію одержує той експортер, який пропонує за неї найбільшу ціну як за право експортувати товар у рамках імпортної квоти. Конкурсний продаж імпортних квот приносить високий доход державі і перешкоджає хабарництву й корупції.

Рішення про встановлення режиму ліцензування та квотування експорту (імпорту) приймається Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України з визначенням списку конкретних товарів, що підпадають під режим ліцензування та квотування, і строків дії цього режиму по кожному товару.

Квоти затверджуються Кабінетом Міністрів, а реалізація квот і ліцензування експорту (імпорту) здійснюється Міністерством економіки України.

Ліцензування операцій по переміщенню валютних коштів між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності з метою інвестицій та/або надання (одержання) кредитів здійснюється Національним банком України.

Щоб одержати ліцензію на імпортування товарів, необхідно підготувати такі документи:

- заявку на ліцензію;

- копію контракту зі специфікаціями;

- сертифікат, який засвідчує відповідність технічних, фармакологічних, санітарних, фітосанітарних, ветеринарних та екологічних характеристик товару встановленим нормам.

Ліцензії не підлягають передачі іншим юридичним особам, крім випадків виконання контракту посередником, який реалізує товари на підставі договору доручення комісії чи агентської угоди.

8. Механізм оформлення документів для отримання ліцензій

Ліцензії видаються на підставі заявок суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, складених за формою, затвердженою і опублікованою Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України.

Заявка на ліцензію повинна мати такі реквізити: номер заявки, офіційне найменування суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, найменування та код товару (товарів), виробник, споживач товару, шифр та назву країни (країн), у яку (які) товар експортується або з якої (яких) він імпортується, строк дії, кількість або вартість товару (в разі квотування експорту та імпорту і видачі відкритої індивідуальної ліцензії), митниця, повне найменування та адреса продавця і покупця, вид угоди, валюта платежу, одиниця виміру товару, ціна товару, погодження, ім'я керівника подавця, орган, який видав ліцензію, особливі умови ліцензії.

У разі прийняття рішення про видачу ліцензії на бланку заявки ставиться номер та вид ліцензії, підпис службової особи, яка видала ліцензію, і печатка відповідної установи. Бланк заявки, на якому проставлено зазначені вище реквізити, є документом, що засвідчує наявність ліцензії. Наявність у подавця заявки контракту, який було укладено до прийняття рішення про видачу ліцензії, не є підставою для її видачі.

Рішення про видачу ліцензії або про відмову видається подавцю заявки не пізніше як у 30-денний строк з дня реєстрації поданої заявки у спеціальному реєстрі протягом двох робочих днів з дня її надходження. Рішення щодо заявки на ліцензію реєструється у Державному реєстрі експортних та імпорتنих ліцензій, зміст якого відкрито для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Рішення про відмову у видачі ліцензії має бути мотивованим і надсилається (видається) подавцю у письмовій формі.

У разі відсутності зареєстрованого рішення щодо заявки на ліцензію у встановлений законом строк або в разі необґрунтованої відмови у видачі ліцензії подавець заявки може звернутися за захистом своїх прав до судових органів України. За видачу ліцензії стягується державний збір, розмір якого встановлюється Кабінетом Міністрів України і який має відповідати фактичним витратам держави на здійснення операцій з видачі ліцензії. Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України не має права вимагати у подавця додаткової інформації, крім тієї, що міститься у заявці.

У разі запровадження режиму квотування заявки на індивідуальні ліцензії розглядаються Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України в порядку надходження, який визначається згідно з датами їх реєстрації.

Якщо на момент надходження заявки встановлену квоту вичерпано, приймання та реєстрація заявок припиняється. Про факт вичерпання квоти протягом семи робочих днів з моменту її вичерпання має бути офіційно повідомлено суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності, який подав відповідну заявку.

Копія ліцензії, одержаної суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності, додається до вантажної митної декларації і є підставою для пропуску через митницю вантажів, які підпадають під режим ліцензування та квотування. Органи державного митного контролю України надсилають протягом трьох робочих днів до Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України повідомлення про проходження через митний кордон товарів, що підлягають ліцензуванню і квотуванню

9. Фінансові засоби нетарифного регулювання: експортні кредити, експортні субсидії, імпорتنі депозити

Найпоширенішими фінансовими методами нетарифного регулювання є: субсидування; експортне кредитування; спеціальні імпорتنі процедури. Розглянемо їх детальніше.

Субсидування зазвичай концентрується в окремих секторах, в результаті державні субсидії дуже сильно впливають на міжнародну торгівлю деякими товарами. Традиційно найбільших масштабів субсидування набуває у торгівлі сільськогосподарськими товарами.

Найбільше впливають на розвиток міжнародної торгівлі експортні субсидії. Основне завдання експортних субсидій - розширення експортних ринків, збільшення збуту та штучне підвищення конкурентоспроможності експортних товарів, яке вирішується шляхом використання коштів національного бюджету. Тобто, субсидування - це для експортним секторам шляхом перерозподілу коштів платників (населення та підприємства інших галузей) через держбюджет.

Наслідком надання експортних субсидій є розширення продажу товарів на зовнішньому ринку при падінні цін на нього. Побічним ефектом експортного субсидування, якщо воно безпосередньо здійснюється залежно від показників експорту, може бути зростання цін на внутрішньому ринку, яке відбувається внаслідок переключення ресурсів товару із внутрішнього ринку на зовнішній.

Для країни-експортера субсидування - це додаткові бюджетні витрати. Від субсидування завжди виграють продуценти експортних товарів та експортери; економіка країн завжди зазнає чистих втрат. Субсидування фактично означає продаж товарів іноземним покупцям нижче рівня фактичних затрат на їх виробництво у країні-експортері, тобто витік коштів з країни.

Надання експортних субсидій має дещо суперечливі наслідки, оскільки одночасно непрямо стимулює імпорт. Це пояснюється тим, що розширення експорту, яке відбувається завдяки субсидіям, сприяє припливу іноземної валюти і укріпленню курсу національної валюти, а отже, і підвищенню конкурентоспроможності іноземних товарів на внутрішньому ринку країни-експортера та її падінню для експортних товарів. В результаті зростає попит на імпорт. Таким чином, немає сенсу субсидувати експорт товарів, які є важливими джерелами валютних надходжень.

Експортне кредитування являє собою одну з форм прихованого субсидування експорту, яке ми уже розглядали вище.

Експортне кредитування - це фінансовий метод зовнішньоторговельної політики, який передбачає фінансове стимулювання державного розвитку експорту національними виробниками. Воно може здійснюватись у таких видах:

- субсидування кредитів національним експортерам (кредитів від державних банків під ставку відсотка, нижчу за ринкову);
- державних кредитів іноземним імпортерам за умови обов'язкового дотримання ними зобов'язань купувати товари лише у фірм країни, яка їм такий кредит надала (зв'язаний кредит);
- страхування експортних ризиків національних експортерів, які включають комерційні ризики (неспроможність імпортера оплатити поставку) та політичні ризики (непередбачувані дії уряду, які не дозволяють імпортеру виконати свої зобов'язання перед експортером).

Види експортних кредитів:

- короткострокові (до 1 року для кредитування експорту споживчих товарів та сировини);
- середньострокові (від 1 до 5 років для кредитування експорту машин та обладнання);

- довгострокові (понад 5 років для кредитування експорту інвестиційних товарів та великих проектів).

Існують інші способи стимулювання експорту через експортні кредити, які не піддаються кількісній оцінці, а саме:

- перенесення строків перших платежів за кредитами на більш віддалений період;
- оплата кредитів у валюті покупця або у формі товарних поставок;
- державне пільгове страхування експортних кредитів тощо.

Спеціальні імпортні процедури

Державні закупки по імпорту комплексного устаткування або масових партій інших товарів з використанням коштів Державного валютного фонду України мають обов'язково провадитись з використанням процедури міжнародних торгів.

Попередні імпортні депозити - внесення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності на безвідсоткові рахунки у банках, які обслуговують їх на території України, на період від моменту набрання договорами (контрактами), що ними укладаються, юридичної сили до моменту проходження товарами, що поставляються згідно із зазначеними договорами (контрактами), через митний кордон України або передачі товарів іноземними суб'єктами господарської діяльності на території України, грошових коштів у валюті договору (контракту) в сумі, визначеній у встановлених відсотках до вартості відповідного договору (контракту)

Режим попередніх імпортних депозитів запроваджується Національним банком України з метою регулювання платіжного балансу України, який встановлює порядок здійснення операцій з попередніми імпортними депозитами та відносний розмір сум депозитів у відсотках до вартості договору (контракту), який не може перевищувати 50 процентів.

Попередній імпортний депозит відкривається не пізніше як через три робочих дні з моменту набрання договором (контрактом) юридичної сили. В разі порушення зазначеного строку або інших умов відкриття попередніх імпортних депозитів до суб'єктів ЗЕД застосовуються санкції, які визначаються порядком, затвердженим Національним банком України.

Суб'єкту ЗЕД, що відкрив попередній імпортний депозит, відповідним банком видається довідка встановленої форми, яка є підставою для пропуску товару через митний кордон України.

Забороняється застосування режиму попередніх імпортних депозитів щодо товарів, до яких запроваджується режим ліцензування і квотування імпорту.

У разі досягнення платіжним балансом України критичного стану застосовується, як виняток, процедура запровадження, змін та скасування тимчасової надбавки до діючих ставок ввізного мита на деякі товари, яка спирається на норми відповідних статей СОТ.

10. Антидемпінгові заходи.

Визначення демпінгової маржі та величини шкоди національним виробникам

Антидемпінгові мита - це мита, які застосовуються в рамках антидемпінгових заходів на тимчасових засадах і з дотриманням відповідних правил та процедур, і які спрямовані на усунення економічних наслідків демпінгу. Вони збираються у додаток до звичайних мит.

Для застосування антидемпінгових заходів необхідне дотримання таких умов

- наявність демпінгової різниці (маржі), тобто перевищення нормальної вартості над ціною, за якою експортується товар; демпінгова маржа розраховується у відсотках від експортної ціни;

- наявність фактично доведеного матеріального збитку або загрози матеріального збитку певній галузі національного господарства країни-імпортера;

- існування причинно-наслідкового зв'язку між фактом продажу за демпінговими цінами та збитком.

Антидемпінговий процес складається з таких основних стадій:

1. Ініціювання антидемпінгового розслідування. Заява про необхідність порушення розслідування подається від імені тієї галузі промисловості, інтереси якої постраждали і якщо урядові органи вважатимуть, що скарга має підстави для офіційного започаткування процедури, розслідування вважається розпочатим;

2. Проведення антидемпінгового розслідування та призначення антидемпінгового заходу або припинення розслідування на передбачуваних підставах. Під час розслідування мають бути встановлені факти демпінгу та наявності шкоди або загрози такої шкоди, а також причинно-наслідковий зв'язок між ними. Якщо це не доведено - справа закривається. В протилежному випадку, компетентні органи продовжують розслідування для встановлення обсягу демпінгу та завданої шкоди. Розслідування може бути припинено також на підставі угод з демпінговими експортерами про мінімальні ціни їх продажів, в результаті яких припиниться завдання шкоди місцевим виробникам. У разі відсутності взаємоприйнятних цінових угод вводяться антидемпінгові. Вони прораховуються відносно кожного експортера, який допустив демпінг, і їх остаточний розмір не повинен перевищувати величину демпінгової різниці;

3. Застосування антидемпінгового заходу. Строки застосування заходів обмежуються часом, необхідним для нейтралізації шкоди, викликані демпінгом, і не можуть бути більшими ніж 5 років. Продовження на строк понад 5 років можливе лише на підставі нового розслідування.

Антидемпінгове законодавство кожної держави - члена СОТ повинне включати положення про можливість оскарження адміністративних дій і рішень у суді.

Для контролю за здійсненням антидемпінгових заходів Угодою про застосування ст. VI ГАТТ засновано Комітет СОТ з антидемпінгу. Суперечки з антидемпінгових заходів передаються на розгляд Ради СОТ з розв'язку торгових суперечок.

На практиці поширено декілька видів припинення демпінгової практики. Наприклад, у США та Японії встановлюється антидемпінгове мито у розмірі різниці між демпінговою та нормальною цінами. У країнах ЄС антидемпінгове законодавство встановлює антидемпінгові мита у розмірі завданої шкоди. У деяких випадках експортери добровільно відмовляються від демпінгової практики, тому що судові рішення можуть потягнути за собою примусове залишення ринку.

Угодами СОТ встановлюються певні правила, яких країни повинні дотримуватися при застосуванні заходів захисту від демпінгового імпорту, субсидованого імпорту чи зростання імпорту, який може завдати шкоди вітчизняному виробнику.

11. Нарахування антидемпінгового та компенсаційного мита

Антидемпінгове мито — особливий вид мита, що справляється у разі ввезення на митну територію країни імпорту товару, який є об'єктом застосування антидемпінгових заходів ^[1].

Товар вважається об'єктом демпінгу, якщо в країні імпорту його експортна ціна є нижчою від порівнянної ціни на подібний товар у країні експорту в звичайних торговельних операціях.

Антидемпінгове мито є додатковим митним податком, що призначений для захисту вітчизняного товаровиробника і внутрішнього ринку від надлишкового заповнення його імпортними товарами за зниженими цінами.

Відповідно до Закону України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту" ^[1] антидемпінгове мито застосовується:

- у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу, яке заподіює шкоду національному товаровиробнику;

- у разі вивезення за межі митної території України товарів за ціною, істотно нижчою за ціни інших експортерів подібних або безпосередньо конкуруючих товарів на момент цього вивезення, якщо таке вивезення заподіює шкоду.^[1]

Остаточне антидемпінгове мито справляється у відповідному розмірі та у кожному випадку окремо на недискримінаційній основі, незалежно від країни експорту, якщо визначається, що імпорт відповідного товару є об'єктом застосування остаточних антидемпінгових заходів, за винятком імпорту, щодо якого експортером було взято відповідні зобов'язання.

Антидемпінгове мито може поширюватися на імпорт подібних товарів з третіх країн або частини цих товарів, якщо має місце ухилення від сплати антидемпінгового мита.

Компенсаційне мито — особливий вид мита, що справляється у разі ввезення на митну територію України товару, що є об'єктом застосування компенсаційних заходів^[1].

Компенсаційне мито виступає різновидністю митного збору, що характеризується підвищеним розміром і покликаний поставити у рівні умови внутрішні та імпортні товари шляхом компенсації різниці в цінах. Цей вид мита є однією з форм захисту внутрішнього ринку за допомогою протекціонізму і підтримки вітчизняного товаровиробника.

Відповідно до Закону України "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту" компенсаційне мито застосовується:

- у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом субсидованого імпорту, яке заподіює шкоду національному товаровиробнику;
- у разі вивезення за межі митної території України товарів, для виробництва, переробки, продажу, транспортування, експорту або споживання яких безпосередньо або опосередковано надавалася субсидія, якщо таке вивезення заподіює шкоду.

Попереднє або остаточне компенсаційне мито справляється за ставкою і на умовах, установлених у відповідному рішенні Комісії про застосування компенсаційних заходів. Зазначене мито сплачується незалежно від сплати інших податків і зборів, у тому числі мита, митних зборів тощо, які, як правило, справляються при ввезенні на митну територію України певних товарів.

Щодо імпорту товару одним постачальником не можуть одночасно застосовуватися компенсаційне та антидемпінгове мито.

Сертифікація, стандартизація, технічні бар'єри, вимоги щодо вмісту місцевих компонентів, вимоги щодо упакування та маркування товарів

Технічні бар'єри - це усі державні заходи контролю та обмежень, що пов'язані з вимогами до технічних параметрів товару, які можуть бути використані як засіб обмеження доступу тих чи інших товарів на внутрішній ринок країни.

Причиною виникнення технічних бар'єрів у виконанні зовнішньоекономічних операцій стало існування різниці між національними стандартами якості, системами виміру, вимогами технічної безпеки, санітарно-ветеринарними нормами, правилами маркування та пакування товарів.

Технічні бар'єри різноманітні за своєю природою та формами прояву. Вони можуть встановлюватись у вигляді:

- стандартів;
- технічних норм і правил;
- вимог до безпеки товарів;
- вимог до упакування, маркування та інших технічних характеристик продукції.

Серед технічних бар'єрів виділяють декілька специфічних областей - санітарні, ветеринарні, фітосанітарні норми та правила. Ці сфери регулювання пов'язані не тільки зі стандартами на ті чи інші товари, а й із забезпеченням безпеки населення, сільськогосподарських тварин та рослин.

Технічні бар'єри також передбачають застосування заборон, обов'язкової інспекції товарів, спеціальних дозволів на ввіз, інспекції підприємств-постачальників, спеціальних

вимог до маркування та пакування, а також фактично сформованих технічних параметрів. Заборони існують на ввезення продукції, яка не відповідає технічним вимогам.

Процес застосування технічних бар'єрів до імпорту в Україні можна охарактеризувати так:

- поступове підвищення жорсткості екологічних стандартів, санітарних та ветеринарних норм і правил, правил безпеки, з підвищенням технічного рівня та технічних можливостей вітчизняних підприємств;
- розвиток міжнародної співпраці у сфері охорони довкілля та контролю за торгівлею та використанням шкідливих речовин і відходів;
- розширення використання міжнародних стандартів та норм міжнародних угод;
- застосування більш жорстких правил контролю за якістю продукції, що поставляється, (схем сертифікації) - наприклад, інспекція підприємств та умов виробництва;
- введення правил щодо схем надання гарантій та технічного обслуговування складних технічних виробів;
- застосування вимог до безпеки, що більше відповідають особливостям технологій, які використовуються вітчизняними підприємствами.

Угодою про технічні бар'єри у торгівлі вимагається від країн СОТ застосовувати технічні регламенти та стандарти для цілей національної безпеки, запобігання шахрайським діям, захисту життя або здоров'я людини, тварин чи рослин, захисту навколишнього середовища, на основі наукового обґрунтування та без створення невиправданих перепон для міжнародної торгівлі. Країни СОТ повинні надавати перевагу міжнародним стандартам та технічним регламентам, беручи їх за основу при розробці національних стандартів та регламентів.

Нетарифні бар'єри широко використовуються багатьма країнами світу, незважаючи на рекомендації СОТ обмежити їх використання. Так, наприклад, у США заборонено ввез автомобілів, які не відповідають вимогам національного законодавства щодо безпеки автомобілів (стандартам безпеки). Застосовується обов'язкова інспекція товарів, які можуть створювати небезпеку розповсюдження захворювань людей та тварин, забруднення навколишнього середовища. Наприклад, м'ясо та м'ясопродукти, які ввозять у США, мають обов'язково пройти контроль, який здійснюють відповідні органи США.

Законодавства багатьох країн, зокрема і України також, вимагають робити написи на продуктах харчування, косметичних, парфумерних та медичних товарах національною мовою, із зазначенням відповідних важливих характеристик.

В останні роки серед технічних бар'єрів найбільш поширеними стають вимоги та норми, пов'язані з безпекою товарів, серед яких особлива роль відводиться дотриманню санітарно-гігієнічних норм і вимог. В основному вони діють стосовно імпорту сільськогосподарських товарів, продуктів харчування, тварин, медикаментів, предметів парфумерії та косметики, ядохімікатів та деяких інших товарів.

Вимоги про місцеву участь не тільки обмежують імпорт, й містить вимоги до закордонних інвесторів: зобов'язання іноземної фірми-інвестора експортувати певну частину виробленої продукції з приймаючої країни. Такі вимоги спотворюють міжнародну торгівлю і сприяють устанавленню нетарифних бар'єрів. Наприклад, США зобов'язують іноземних постачальників автомобілів на американський ринок, зокрема японських, розширити використання комплектуючих частин американського виробництва, робочої сили та послуг у сфері реклами.

Заходи монополістичного характеру можуть діяти у двох проявах - встановлення державної монополії на експорт-імпорт в цілому або певних товарних груп (лікарських препаратів, зброї). Ще одним різновидом монополістичних заходів є примусове обслуговування учасників ЗЕД вітчизняними підприємствами - транспортними ті охоронними організаціями, страховими та банківськими установами, брокерськими та консалтинговими фірмами.

12. Сутність політики державних закупівель

Державна закупівля — це придбання замовником товарів, робіт і послуг (продукції) за державні кошти у визначеному законодавством порядку.

Державні закупівлі здійснюються на основі таких принципів:

- максимальна економія та ефективність;
- добросовісна конкуренція серед учасників;
- відкритість та прозорість на всіх стадіях державних закупівель;
- недискримінація учасників;
- об'єктивна та неупереджена оцінка тендерних пропозицій;
- запобігання проявам корупції;

— сприяння захисту інтересів вітчизняного виробника, зокрема сільськогосподарського товаровиробника, під час організації та здійснення закупівель;

— вільний доступ, відкритість та доступність інформації з питань закупівель, у тому числі для громадян України та громадських організацій.

Державні закупівлі здійснюються за такими стадіями:

- 1) затвердження кошторису (програми, плану використання державних коштів);
- 2) затвердження річного плану державних закупівель;
- 3) обрання і проведення процедур закупівель на підставі затвердженого кошторису (програми, плану використання державних коштів) та річного плану державних закупівель;
- 4) визначення переможця процедури закупівлі;
- 5) укладення договорів про закупівлю;
- 6) складення звіту про результати здійснення процедури закупівлі;
- 7) виконання договорів про закупівлю;
- 8) контроль за виконанням договорів про закупівлю.

Закупівлі товарів за державні кошти можуть здійснюватися способом відкритих торгів, торгів з обмеженою участю, двоступеневих торгів, запиту цінових пропозицій (котирувань), закупівлі товарів у одного постачальника чи торгів зі зменшенням ціни (редукціон). При чому основними процедурами є торги зі зменшенням ціни (редукціон) та відкриті торги.

Закуповуючи продукцію за державні кошти, необхідно оприлюднити таку інформацію:

- річні плани державних закупівель;
- оголошення про заплановану закупівлю або проведення попередньої кваліфікації;
- протокол розкриття тендерних (цінових) пропозицій;
- акцепт тендерної пропозиції та повідомлення про результати торгів;
- запит щодо цінових пропозицій (котирувань);
- звіт про результати здійснення процедури закупівлі, враховуючи всі додатки до нього;

— оголошення про результати проведеної процедури закупівлі; інформацію щодо розгляду скарги, у разі її надходження (інформацію про отримання скарги, рішення щодо її розгляду).